

La Compagnia del Madrigale

Vergine bella

- zaterdag 21 september | 20.00 - 21.00 uur
THEATER AAN HET VRIJTHOF | PAPYRUSZAAL

Giovanni Pierluigi da Palestrina 1525-1594

Stanze sopra la Vergine del Petrarca

- I. Vergine bella, che di sol vestita
- II. Vergine saggia, e del bel numero una
- III. Vergine pura, d'ogni parte intera
- IV. Vergine santa, d'ogni grazia piena
- V. Vergine sola al mondo
- VI. Vergine chiara e stabile in eterno
- VII. Vergine, quante lagrime ho già sparte
- VIII. Vergine tale è terra

korte onderbreking

Claudio Monteverdi 1567-1643

- Stabat virgo Maria - contrafactum spirituale di
Era l'anima mia (V Libro, 1605)
- Pulchrae sunt genae tuae - contrafactum spirituale
di *Ferir quel petto, Silvio* (V Libro, 1605)
- Iam moriar mi fili (Pianto della Madonna)
contrafactum spirituale del *Lamento d'Arianna*
(Musica: VI Libro, 1614 - Testo: Selva Morale
e Spirituale, 1640)

La Compagnia del Madrigale

Rossana Bertini sopraan

Francesca Cassinari sopraan

Elena Carzaniga alt

Giuseppe Maletto tenor

Raffaele Giordani tenor

Daniele Carnovich bas

bidden & smeken

19-22 sept 2019

Vergine bella

Madrigali e contrafacta spirituali (madrigalen en geestelijke teksten op bestaande melodieën)

*Ach mijn dierbaar Italië, woorden zijn misschien
niet bij machte de dodelijke wonden te dichten
die ik zo vaak in uw mooie boezem zie,
maar mogen mijn zuchten een echo zijn
van de smartelijke Tiber, de sombere Arno
en de droeve Po.*

Francesco Petrarca (1304-1374)

Van onbereikbare vrouw tot hemelse moeder

Componisten uit het Italië van de late zestiende en vroege zeventiende eeuw waren gefascineerd door de Griekse en Romeinse oudheid. En vooral door de aangrijpende menselijke drama's en emoties waarvan de klassieke mythen, toneelstukken en gedichten zijn doortrokken. In hun muziek zochten de toondichters naar nieuwe expressiemiddelen voor het uitbeelden van de menselijke psychologie, van droefenis, verlatenheid, wanhoop, woede, ongeluk in de liefde en doodsverlangen. Daarvoor kregen ze de meest ideale teksten aangeleverd door dichters als Francesco Petrarca, Ludovico Ariosto en Torquato Tasso. Vanwege de herkenbaarheid van de uitgebeelde emoties waren madrigalen, sololiederen en later ook opera's de geliefde muzikale trekpleisters van het publiek. Bijzonder

zaterdag ❖ 20.00

INCOMINCIANO LI SONET
TI ET CANZONE DE LO ELE
GANTISSIMO POETA MES
FRANCESCO PETRARCHA.

VOI CHE ASCOL
TATE IN RIME
SPARSE IL SVONO
DI QUEI SOSPI
RI ONDIO NV
TRIVAIL CORE
IN SVL MIO PR
MO GIOVINI
LE ERRORE

Quando ero in parte altr' uoiom da ql' ch'io sono;
D' el uario stile, in cui piango e ragiono
Fra le uane speranze, el uan dolor e;
oue sia, chi per proua intenda amore,
spero trouar pietà, non che perdono.
Ma ben ueggio hor, si come al popul tutto
fauola fui gran tempo, onde souente
di me medesimo meco mi uergogno;
Et del mio uaneggiar uergogna el frutto,
el pentersi, el cognoscer chiaramente
che quanto piace al mondo è breue sogno

begeerd waren klaagzangen van een verlaten vrouw of man. Ze werden door componisten zelfs bewust ingebouwd als hoogtepunten van een avondvullende operavoorstelling, zoals de klacht van Ariadne, het *Lamento d'Arianna*, dat Claudio Monteverdi componeerde. Het was deze muzikale klacht die de toeschouwers van de operavoorstelling in Mantua in 1608 zo aan het huilen bracht. Aan het eind van het concert is dit werk te horen, echter niet met de Grieks mythologische Ariadne in de hoofdrol, maar met de bijbelse Maria die treurt aan de voet van het kruis waaraan haar zoon Jezus genageld hangt. Zo kan precies dezelfde muziek de drager zijn van teksten over zowel wereldse als hemelse liefde, een praktijk die 'contrast' genoemd wordt, letterlijk: 'tegenmaaksel'.

Smeekbede tot de Maagd Maria

Het vertrekpunt van het concert is de schrijver Francesco Petrarca (1304-1374). Door zijn herontdekking van klassieke Romeinse teksten, met name Cicero's brieven aan Atticus in 1345, verwierf hij de titel 'vader van de humanistische beweging'. Hij geldt na Dante Alighieri als de tweede grondlegger van de Italiaanse taal en literatuur en werd in 1341 gekroond tot 'magnus poeta et historicus'. Vooral bekend werd hij door zijn beroemde *Canzoniere* (liedboek), een bundel van 366 gedichten waarvan er 365 zijn gewijd aan zijn 'verre geliefde' Laura. Zij was niet het product van Petrarca's verbeelding, maar vergelijkbaar met de 'verre' Beatrice bij Dante. Naar men vermoedt heette ze Laure de Noves en was ze getrouwd met de Provençaalse edelman Hugo de Sade, die zij elf kinderen schonk. Petrarca zag haar voor het eerst op Goede Vrijdag 1327 in de kerk van Sainte-Claire in Avignon, toen ze negentien was. In 1348 was zij slachtoffer van de grote pestepidemie die meer dan een kwart van de Europese bevolking wegvaagde. Met zijn gedichten wilde Petrarca een monument voor haar oprichten en zo zette hij de traditie voort van de troubadours uit de Provence voor wie onbereikbaarheid het uitgangspunt was van hoofse liefde. Aanbidding, verlangen en begeerte vonden hun weg in ingenieuze en extatische poëzie.

Aan het eind van zijn liedboek, met canzone 366, verliet Petrarca echter zijn onderwerp Laura en schreef hij

een *Canzone alla Vergine* (Lied tot de Maagd [Maria]), een reeks van tien sonnetten van elk dertien regels en een slotgedicht van zeven regels. Deze gedichten, waarin Petrarca Maria als hemelskoningin vraagt zijn ziel eeuwige vrede te schenken, vonden twee eeuwen later nog hun weg naar componisten van geestelijke madrigalen, zoals Cipriano de Rore en Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594). Palestrina was een van de eminente kapelmeesters van de Sixtijnse Kapel en gold als de schepper van ideale vocale schoonheid en perfectie, die nog eeuwen later een voorbeeld zouden zijn voor componisten.

De term 'madrigaal' is afgeleid van het Latijnse 'matricale', wat betekent 'in de moedertaal', dus in het Italiaans in plaats van het Latijn dat de kerkmuziek destijds domineerde. Madrigalen zijn liederen voor meerdere stemmen, al dan niet begeleid met luit of clavicimbel. Het geestelijk madrigaal ontstond vrijwel in dezelfde tijd als het wereldlijk madrigaal en was na het Concilie van Trente (1563) bijzonder populair. De werken waren niet bedoeld voor liturgisch gebruik, maar voor privé-optredens, vaak bij rijke geestelijken. Met name de Orde der Jezuiten en de Broederschap der Oratorianen van Filippo Neri in de wijk La Vallicella in Rome [zie het programma van Concerto Romano, vrijdag 20.00 uur, red.] waren grote gangmakers van het genre. En voor hen schreef Palestrina in 1594, zijn laatste levensjaar, zijn vijfstemmige toonzetting van acht van de elf Maria-gedichten van Petrarca die vanavond te horen is. Elk madrigaal begint met Petrarca's aanhef 'Vergine', gevolgd door een bijvoeglijk naamwoord: bella, pura, santa etc. (schone, pure, heilige enz.). Vervolgens wordt Maria aangeroepen om zonden te vergeven, bescherming te bieden, de levensweg te verlichten en de wankele ziel bij de hand te nemen en te voeren naar standvastigheid.

In het tweede deel van het concert zijn drie geestelijke madrigalen van Claudio Monteverdi (1567-1643) te horen, de man die het Italiaanse madrigaal tot zijn hoogtepunt bracht en er maar liefst negen boeken mee vulde. Oorspronkelijk was het meest voorkomende thema van zijn madrigalen het wel en wee van de liefde en was Petrarca een prominent tekstdichter.

Maar door enkele werken van een 'geestelijke' tekst te voorzien, wisselden ze van gedaante en werden het 'madrigali spirituali'. Niet een wereldse liefde is hier het onderwerp van de expressieve noten, maar de liefde van Maria voor haar stervende zoon Jezus aan het kruis. Bewogen declamatie, schrijnende

chromatiek en schurende dissonanten helpen deze zo menselijke emoties over te brengen en te ontroeren, ook al is de muziek vier eeuwen oud. ❖

Clemens Romijn

teksten

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Stanze sopra la Vergine del Petrarca

Francesco Petrarca | *Canzoniere*, 366

i. Vergine bella che di sol vestita

Vergine bella, che di sol vestita,
Coronata di stelle, al sommo Sole
Piacesti sì, che'n te Sua luce ascose,
Amor mi spinge a dir di te parole;
Ma non so 'ncominciar senza tu' aita,
E di Colui ch'amando in te si pose.
Invoco lei che ben sempre rispose
Chi la chiamò con fede.
Vergine, s'a mercede
Misera estrema dell'umane cose
Già mai ti volse, al mio prego t'inchina,
Soccorri alla mia guerra,
Bench'ì' sia terra, e tu del ciel regina.

ii. Vergine saggia e del bel numero una

Vergine saggia, e del bel numero una
Delle beate vergini prudenti,
Anzi la prima, e con più chiara lampa;
O saldo scudo delle afflitte genti
Contra colpi di Morte e di Fortuna,
Sotto 'l qual si triumfa, non pur scampa;
O refrigerio al cieco ardor ch'avvampa
Qui fra i mortali sciocchi;
Vergine, que' begli occhi
Che vider tristi la spietata stampa
Ne' dolci membri del tuo caro figlio,
Volgi al mio dubbio stato,
Che sconsigliato a te vèn per consiglio.

vertaling • Peter Verstegen

Francesco Petrarca *Het Liedboek (Canzoniere)*

(Athenaeum - Polak & Van Gennep,
Amsterdam, 2008 - ISBN: 978 90 253 6354 3)

O schone Maagd, met zonneschijn bekleed,
gekroond met sterren, die het hoogste Licht
zó hebt behaagd dat U het mocht behoeden:
voor U schrijf ik uit liefde een gedicht,
hoewel ik zonder U 't begin niet weet,
of zonder Hem die U met liefde voedde.
Ik roep tot haar die altijd keert ten goede
wie gelovig tot haar baden:
o Maagd, indien genade
voor alle rampen die op aarde woeden
U ooit bewoog, willig mijn bede in:
staat U mijn kampstrijd bij
al ben ik stof, Gij Hemelkoningin.

O wijze Maagd, één uit het schoon getal
van maagden, waakzaam en gebenedijd,
de eerste, met het klaarste licht geëerd.
O zeker schild voor ieder mens die lijdt,
bij elke slag van Dood of Lotgeval,
waarachter men zich redt, zelfs triomfeert.
O koelte bij blind vuur dat hier regeert
in elk dwaas, sterflijk pogen,
Maagd, wend Uw mooie ogen,
die zagen hoe wreed gestigmatiseerd
Uw zoon was in zijn mooie, lieve leden,
naar mijn wankele staat,
radeloos vraag ik raad met deze bede.

III. Vergine pura, d'ogni parte intera

Vergine pura, d'ogni parte intera,
Del tuo parto gentil figliola e madre,
Ch'allumi questa vita, e l'altra adorni,
Per te il tuo figlio, e quel del sommo Padre,
O fenestra del ciel lucente altera,
Venne a salvarne in sugli estremi giorni;
E fra tutt'i terreni altri soggiorni
Sola tu fosti eletta,
Vergine benedetta,
Che 'l pianto d'Eva in allegrezza torni.
Fammi, ch   puoi, della Sua grazia degno,
Senza fine o beata,
Gi   coronata nel superno regno.

O pure Maagd, in ieder deel volmaakt,
van hoge vrucht moeder en dochter nu,
die dit bestaan verlicht, 't ander verblijdt.
Uw zoon – en die des Alvaders – zond U,
o Hemelvenster waar hoog licht in blaakt,
om ons te redden in de eindetijd,
want elke andere aardse schoot ten spijt
hebt U alleen behaagd:
Gebenedijde Maagd,
die Eva's klacht omzet in wat verblijdt,
geef toch dat ik naar Zijn genade reik,
U die daarboven woont
en reeds hoog bent gekroond in 't hemelrijk.

Vergine annunciata (1476-1477) door Antonello da Messina (1430-1479)

iv. Vergine santa, d'ogni grazia piena

Vergine santa d'ogni grazia piena,
Che per vera e altissima umiltate
Salisti al ciel onde miei preghi ascolti,
Tu partoristi il fonte di pietate,
E di giustizia il sol, che rasserenava
Il secol pien d'errori oscuri e folti:
Tre dolci e cari nomi hai in te raccolti,
Madre, figliuola e sposa:
Vergine gloriosa,
Donna del Re che nostri lacci ha sciolti
E fatto 'l mondo libero e felice,
Nelle cui sante piaghe
Prego ch'appaghe il cor, vera beatrice.

v. Vergine sola al mondo

Vergine sola al mondo, senza esempio,
Che 'l ciel di tue bellezze innamorasti,
Cui né prima fu simil, né seconda,
Santi pensieri, atti pietosi e casti
Al vero Dio sacrato e vivo tempio
Fecero in tua verginità feconda.
Per te può la mia vita esser gioconda,
S'a' tuoi preghi, o Maria,
Vergine dolce e pia,
Ove 'l fallo abbondò, la grazia abbonda.
Con le ginocchia della mente inchine,
Prego che sia mia scorta,
E la mia torta via drizzi a buon fine.

O heilige, genadevolle Maagd,
die door Uw ware, hoogste nederigheid
ten hemel steeg en daar hoort naar mijn bede:
U bracht de Bron voort van barmhartigheid,
de Zon van recht die duisternis verjaagt
in deze tijd vol onwaarachtigheden.
Drie innig tedere namen kreeg U mede,
van moeder, dochter, gade:
Maagd die in glorie baadde,
Vrouw voor de Vorst die voor ons heeft geleden,
die deze wereld heil en vrijheid schenkt,
mogen Zijn wonden mijn
hart balsem zijn, bid ik Wie zegen brengt.

O Maagd, enig op aard, uniek exempel,
die zelfs de hemel in bekoring bracht
en ongeëvenaard blijft voor altijd:
door wat U vroom en zuiver deed en dacht,
werd U Gods levende, heilige tempel,
vervuld van ongerepte vruchtbaarheid.
Door U wacht mij het leven dat verblijdt;
als Uw gebed het vraagt,
Maria, vrome Maagd,
volgt op mijn zonde Zijn barmhartigheid.
Nu, in gedachten knielend, smee ik dat
Uw hand mij mag behoeden
en nog ten goede keert mijn bochtig pad.

Giovanni Perluigi da Palestrina

Francesco Petrarca

vi. Vergine chiara e stabile in eterno

Vergine chiara e stabile in eterno,
Di questo tempestoso mare stella,
D'ogni fedel nocchier fidata guida,
Pon' mente in che terribile procella
I' mi ritrovo sol, senza governo,
Ed ho già da vicin l'ultime strida.
Ma pur in te l'anima mia si fida,
Peccatrice, i' no 'l nego,
Vergine; ma ti prego
Che 'l tuo nemico del mio mal non rida:
Ricorditi che fece il peccar nostro,
Prender Dio per scamparne,
Umana carne al tuo virginal chiostro.

vii. Vergine, quante lagrime ho già sparte

Vergine, quante lagrime ho già sparte,
Quante lusinghe e quanti preghi indarno,
Pur per mia pena e per mio grave danno!
Da poi ch'i' nacqui in sulla riva d'Arno,
Cercando or questa ed or quell'altra parte,
Non è stata mia vita altro ch'affanno:
Mortal bellezza, atti e parole m'hanno
Tutta ingombrata l'alma.
Vergine sacra ed alma,
Non tardar, ch'i' son forse all'ultimo anno.
I di miei più correnti che saetta
Fra miserie e peccati
Sonsen' andati, e sol Morte n'aspetta.

viii. Vergine tale è terra

Vergine, tale è terra, e posto ha in doglia
Lo mio cor, che vivendo in pianto il tenne
E de mille miei mali un non sapea:
E per saperlo, pur quel che n'avvenne
Fora avvenuto, ch'ogni altra sua voglia
Era a me morte, e a lei fama rea.
Or tu donna del ciel, tu nostra Dea
(Se dir lice, e conviensi),
Vergine d'alti sensi,
Tu vedi il tutto; e quel che non potea
Far altri, è nulla alla tua gran vertute,
Por fine al mio dolore;
Ch'a te onore, e a me fia salute.

O Maagd en klare ster, in eeuwigheid
vast baken boven wind en woeste baren,
leidsvrouw die schippers trouw terzijde staat,
bedenk hoe ik ten prooi ben aangevaren,
alleen in deze storm, de helmstok kwijt,
terwijl mijn leven al ten einde gaat.
Maar toch verwacht mijn ziel van U nog baat;
ik ben een zondig vat,
o Maagd, maar zorg toch dat
Uw vijand niet zal lachen om mijn kwaad.
Bedenk, om onze zonden en het kruis,
nam God, met ons begaan,
het vlees aan in Uw maagdelijke kluis.

O Maagd, hoe vele tranen plengde ik niet,
hoe smeekte ik en streelde ik met woorden
om mijn verlies, het lijden mij gegeven!
Sinds ik ter wereld kwam aan Arno's boorden
zocht ik de vrede in steeds nieuw gebied,
maar was mij enkel zware strijd gebleven.
Door sterflijk schoon, woord en gebaar is 't streven
van mijn ziel zo vertraagd!
Heilige, milde Maagd,
talm niet, ik ben aan 't einde van mijn leven
waarvan de tijd pijsnel in bange nood
en onder zondig kwaad
voorbijgaat, en mij wacht nog slechts de Dood.

O Maagd, zij is nu stof, maar blijft als pijn,
zij om wie ik bij leven heb getreurd,
pijn zonder maat waar zij geen weet van had.
Maar was het anders: wat er is gebeurd,
was toch gebeurd, ander besluit had mijn
dood tot gevolg gehad, haar eer beklad.
O Hemelvrouwe en Godin (als dat
als aanhef niet mishaaft):
o hooggestemde Maagd,
U ziet dit alles aan, wetende dat
wat geen ander vermag, ligt in Uw macht:
stopt U mijn pijn een keer,
waarvan U eer, mij de verlossing wacht.

Claudio Monteverdi

Stabat virgo Maria

(Contrafactum spirituale di 'Era l'anima mia')

Stabat virgo Maria mestissimo dolore
languens ad crucem et flebat amare.

Et edidit ex ore tales voces:

Quis te confixit in hoc diro ligno

Quis mihi rapit vitam?

Fili mi, Iesu Christe

et liquefacta languet

et solvitur in lachrymas amoris

anima mea dolens et languet,

et morior dolore!

De maagd Maria stond in diepste droefenis
kwijnend onder het kruis en weende bitter.

En ze sprak de volgende woorden:

Wie heeft jou hier aan dit wrede hout genageld?

Wie rooft mijn leven van mij weg?

Mijn zoon, Jezus Christus

kwijnt weg, vermoeid,

en lost op in tranen van liefde,

mijn gepijnigde ziel, en ik verzwak

en sterf van verdriet!

Aquilino Coppini († 1629)

Claudio Monteverdi

Pulchrae sunt genae tuae

(Contrafactum spirituale di 'Ferir quel petto, Silvio')

Pulchræ sunt genæ tuæ,

amica mea, soror mea sponsa,

oculi tui sicut columbarum.

O pulcherrima virgo,

vulnerasti cor meum,

sponsa mea, in uno crine tuo,

vulnerasti cor meum, columba mea.

Ubera tua sicut botri Cypri

et ut hinnuli duo gemelli Capreæ,

qui pascunt flores.

Quam pulchra es et speciosa, virgo!

Coronabere.

Veni de Libano, amica mea, veni,

veni de Libano, formosa mea.

Tui dentes ut oves de lavacro,

et labia stillantia unguentum.

Prachtig zijn je wangen,

mijn lief, mijn zuster, mijn verloofde,

jouw ogen zijn als van een duif.

O allermooiste maagd,

je hebt mijn hart verwond,

mijn bruid, met één lok van jouw haar,

heb je mijn hart verwond, mijn duifje.

Jouw borsten zijn als de vruchten van een cypres

en als tweelingkalfjes van een ree

die zich met bloemen voeden.

Wat ben je mooi en schoon, o maagd!

Je zult gekroond worden.

Kom uit Libanon, mijn lief, kom,

kom uit Libanon, mijn bekoorlijke.

Jouw tanden zijn als vers gewassen schapen

en van jouw lippen druppelt een parfum.

Aquilino Coppini

Claudio Monteverdi

Iam moriar mi fili (Pianto della Madonna)
(Contrafactum spirituale del 'Lamento d'Arianna')

Iam moriar, mi Fili.
Quis nam poterit matrem consolari,
in hoc fero dolore,
in hoc tam duro tormento?
Iam moriar, mi Fili.

Mi Jesu, o Jesu mi sponse,
mi dilecte, mea spes, mea vita.
Me deseris, heu, vulnus cordis mei.
Respice, Jesu mi, precor,
repece matrem tuam,
quae gemendo pro te pallida languet;
atque in morte funesto,
in hac tam dura et tam immani cruce,
tecum petit affigi.

Mi Jesu, o Jesu mi, o potens homo, o Deus,
en inspectores, heu, tanti doloris
quo torquetur Maria.
Miserere gementis
tecum quae extincta sit, quae per te vixit.
Sed promptus ex hac vita discedes,
o mi Fili, et ego hic ploro.
Tu confringes infernum
hoste victo superbo
et ego relinquor praeda doloris,
solitaria et maesta.
Te, Pater almus, teque fons amoris
suscipiant laeti,
et ego te non videbo.
O Pater, o mi sponse!

Haec sunt promissa archangeli Gabrielis?
Haec illa excelsa sedes antiqui patris David?
Sunt haec regalia certa
quae tibi cingant crines?
Haec ne sunt aurea sceptrum
et sine fine regnum, affigi duro ligno
et clavis laniari atque corona?

Laat mij sterven, mijn Zoon.
Wie kan een moeder troosten
in deze verschrikkelijke pijn,
in deze ondraaglijke kwelling?
Laat mij sterven, mijn Zoon.

Mijn Jezus, o mijn Jezus, mijn bruidegom,
mijn geliefde, mijn hoop, mijn leven.
Je verlaat mij, ach, mijn hart is verwond.
Denk aan mij, mijn Jezus, ik smeeek je,
denk aan jouw moeder,
die kreunt en zucht om jou en die vraagt
om samen met jou op de met bloed bevleete berg
aan het harde en vreselijke kruis
gehangen te worden.

Mijn Jezus, o mijn Jezus, o machtige man, o God!
Aanschouw hoe jouw smart
ook Maria kwelt.
Heb medelijden met haar gekreun,
zij die voor Jou geleefd heeft.
Jij moet dit leven te vroeg verlaten,
o mijn Zoon, en ik moet hier wenen.
Jij daalt neer naar de onderwereld
en overwint de hoogmoedige vijand,
en ik blijf achter ten prooi aan het verdriet,
alleen en met een gebroken hart.
Jouw goede Vader en de bron van de liefde
zullen jou met vreugde opnemen,
en ik zal jou nooit weerzien.
O Vader, o mijn bruidegom!

Zijn dat de beloften van aartsengel Gabriel?
Is dat de troon van voorvader David?
Is dat de koninklijke kroon,
die jouw hoofd moet omspannen?
Is dat de gouden scepter,
en is dat jouw oneindige koninkrijk, door nagels
en een doornenkroon doorboord te worden?

Ah! Jesu mi, en mihi dulce mori.
Ecce plorando, ecce clamando rogat
te misera Maria,
nam tecum mori est illi gloria et vita.

Heu, Fili, non respondes.
Heu, surdus es ad fletus atque querelas.
O mors, o culpa, o inferne,
ecce sponsus meus mersus in undis velox.
O terrae centrum, aperite profundum
et cum dilecto meo me quoque absconde.

Quid loquor?
Aut quid spero, misera?
Heu iam quid quaero?
O Jesu mi, non sit quid volo,
sed fiat quod tibi placet.
Vivat maestum cor meum
pleno dolore, pascere, Fili mi, matris amore.

Ach, Jezus, mijn Jezus, ik verlang naar een zoete dood.
Aanschouw hoe de arme Maria jou met tranen
en kreunen smeekt om te sterven,
want met jou te sterven is glorie en leven.

Ach Zoon, je antwoordt me niet.
Ach! Je bent doof voor mijn wenen en weeklagen.
O dood, o zonde, o hel,
mijn geliefde is in turbulente golven ondergedompeld.
O aarde, open jouw diepe afgronden
en verberg mij met mijn geliefde.

Wat zeg ik?
O wee, waar kan ik op hopen, ongelukkige?
O wee, wat zoek ik?
O mijn Jezus, het is niet wat ik wil,
maar laat het zijn zoals jij wil.
Laat mijn droevig hart in pijn leven,
laaf je, mijn Zoon, aan de liefde van een moeder.

muziek · VI Libro, 1614

tekst · Selva Morale e Spirituale, 1640

Claudio Monteverdi

La Compagnia del Madrigale

Het zeer gerenommeerde ensemble La Compagnia del Madrigale werd in 2008 opgericht op initiatief van Rossana Bertini, Giuseppe Maletto en Daniele Carnovich. Nadat ze samen gedurende meer dan twintig jaar madrigalen en religieuze polyfonie hadden gezongen, besloten zij het heft in eigen hand te nemen en verder te gaan zonder muzikaal leider. De groep werd aangevuld met Francesca Cassinari, Elena Carzaniga, Raffaele Giordani en Marco Scavazze.

In 2009 maakte het ensemble opnamen, onder leiding van Diego Fasolis en met I Barocchisti de Amfiparnaso, van werken van Orazio Vecchi en van het tweede madrigaalboek van Palestrina, in samenwerking met de Radiotelevisione svizzera di lingua italiana - RSI (de Italiaanstalige publieke omroep van Zwitserland). Deze opnamen maakten deel uit van het opnameproject van de complete werken van Palestrina.

In samenwerking met de musicoloog Francesco Luisi verscheen in 2011 een cd (Arcana) met een anthologie van madrigalen op teksten van Ariosto's *Orlando Furioso*. Dit programma werd tevens uitgevoerd in

prestigieuze festivals in Ravenna, Genève, Pisa en Parijs. In 2013 startte La Compagnia een samenwerking met het Spaanse label Glossa en volgde een opname van het zesde madrigaalboek voor vijf stemmen van Carlo Gesualdo, bij gelegenheid van zijn 400ste sterfdag. Deze cd kreeg de Choc-Classica en de Diapason d'Or van 2013 in de categorie Oude Muziek. Daarna volgden opnamen van het eerste madrigaalboek voor vijf stemmen van Marenzio. Hiermee won het ensemble de Diapason d'Or en de Gramophone Award 2014 in de categorie Oude Muziek. De cd met responsories van Gesualdo was 'Album of the Week' van de *Sunday Times* en won een Diapason d'Or en de Choc-Classica. In 2015 kwam het vijfde madrigaalboek voor zes stemmen van Marenzio uit en ook dat won grote prijzen als de Diapason d'Or, Gramophone Editor's Choice en de Preis der Deutschen Schallplattenkritik. In 2016 werd de eerste cd met werk van Monteverdi opgenomen, *Il Pianto della Madonna*, een anthologie met geestelijke composities en madrigalen. Hetzelfde jaar volgde het derde madrigaalboek van Carlo Gesualdo. Beide opnamen werden met een Diapason d'Or onderscheiden.

La Compagnia del Madrigale © Giorgio Vergnano

❖ Ensemble Agimont

zondag 22 september · 13.30 - 14.30 uur

KAPEL ZUSTERS ONDER DE BOGEN · € 16

Ensemble Agimont Elke Janssens · sopraan
Elin Eriksson · barokviool | Trudy Straus · viola
da gamba | Remy Syrier · clavecimbel en orgel

Claudio Monteverdi Salve, o Regina

Giovanni Bonaventura Viviani Toccata prima

Giacomo Carissimi Domine, Deus meus

Jean-Joseph de Mondonville Pièce de Clavecin

'Benefac Domine bonis et rectis'

Johann Krieger Abend-Andacht

Georg Philipp Telemann Cantate 'Die Kinder
des Höchsten sind rufende Stimmen'

Dit programma van het Maastrichtse Ensemble Agimont laat horen hoe componisten uit de zeven- tiende en achttiende eeuw op verschillende wijzen muzikaal gestalte gaven aan het gebed. Werken van onder anderen Monteverdi, Carissimi, De Mondonville en Telemann leiden de luisteraar langs de belang- rijkste muzikale centra destijds, zoals Venetië, Rome, Parijs en Hamburg.

❖ Cappella Amsterdam

m.m.v. VU-Kamerkoor *

Krista Audere · dirigent

Maartje van de Wetering · voordracht

zondag 22 september · 15.00 - 16.30 uur

ONZE LIEVE VROUWEBASILIEK · € 20

Ton de Leeuw Prière

Arvo Pärt And I heard a voice...

Alfred Schnittke Three Sacred Hymns

Arvo Pärt Gebed na de Kanon (uit Kanon Pokajanen)

Pēteris Vasks Pater noster

Krists Auznieks Song of Myself *

Cappella Amsterdam, een van de vocale topensembles van Nederland, wordt internationaal veelvuldig uit- genodigd en gelauwerd. Onder leiding van de jonge Krista Audere, opgegroeid in de rijke Letse koorcultuur, vertolkt het ensemble muzikale smeebeden in de vorm van intieme liefdesbrieven, met werken van Pärt, Vasks, Auznieks, Schnittke en De Leeuw.

Actrice Maartje van de Wetering draagt gedeelten voor uit briefwisselingen tussen onder anderen Jean-Paul Sartre en Simone de Beauvoir, Johnny Cash en June Carter en van Beethoven aan zijn 'eeuwige geliefde'.

*Dit concert wordt opgenomen voor uitzending door de NTR op een nog te bepalen datum
in het programma Avondconcert op NPO Radio 4 | zie www.nporadio4.nl.*

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter); Jos Leussink (adviseur);
Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Susanne van Els, Bas Geerts en Lieke Wijnia
RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer,
Bas Huyser en Eddy Klomp

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERFING Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen
PRODUCTIE Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong
VORMGEVING Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen
TECHNISCHE COÖRDINATIE Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten
FINANCIËN Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-) locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

[facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2019